

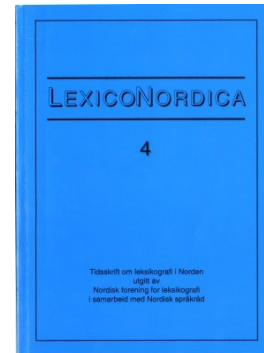
LexicoNordica

Titel: Förord

Forfatter: Henning Bergenholtz og Sven-Göran Malmgren

Kilde: LexicoNordica 4, 1997, s. 1-3

URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/lexn/issue/archive>

© LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre LexicoNordica (1-16) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Henning Bergenholtz/Sven-Göran Malmgren

Förord

Det finns en tumregel som säger att när en nystartad tidskrift kan klara de första tre åren har den stora chanser att bestå under en lång tid. Vi har med utgivningen av LexicoNordica nr 4 överskridit denna gräns och har därmed goda förhoppningar om att tidskriften kommer att kunna ges ut många år framåt. Med LexicoNordica 4 har vi dessutom nått det mål som vi i de första tre årgångarna siktade mot: ett omfång på ca 250 sidor. Vi kommer att försöka hålla fast vid detta omfång i kommande årgångar.

Samarbetet mellan huvudredaktörerna och redaktionskommittén har fungerat mycket väl. En bidragande orsak till detta har utan tvivel varit den positiva stämningen i gruppen. För att åstadkomma denna goda stämning har inte minst Jens Axelsen spelat en viktig roll. Dessvärre har Jens Axelsen av hälsoskäl nu tvingats dra sig ur redaktionsarbetet. Vi vill utnyttja tillfället att tacka honom hjärtligt för hans insats, som byggde på djup insikt i lexikografiska problem och lång praktisk lexikografisk erfarenhet och som dessutom kännetecknades av en personlig, underfundig humor.

Som ny dansk medlem i redaktionskommittén hälsar vi Knud Troels Thomsen välkommen.

I förordet till LexicoNordica 3 efterlyste vi bidrag om cd-rom-ordböcker. Vi konstaterar med tillfredsställelse att detta nummer innehåller ett första sådant bidrag. Vi hoppas att det kommer att följas av flera i de följande numren och att därvid även Internetordböcker kommer in i bilden. En nyttig översikt över detta område finner man i Carr (1997).

I maj 1997 genomfördes den fjärde nordiska konferensen i lexikografi på Hanaholmen utanför Helsingfors. Man torde lugnt kunna säga, att konferensserien, på samma sätt som tidskriften, nu har etablerat sig som ett självklart inslag i det nordiska lexikografiarbetet. Bland många positiva inslag vid konferensen vill vi särskilt nämna tolkningen från och till finska, vilket var en nyhet i dessa sammanhang. Ett minnesvärt inslag av annat slag var Dag Gundersens presentation av den just utkomna *Nordisk leksikografisk ordbok*, ett verk som det säkert blir många tillfällen att återkomma till.

Temat för detta nummer är "Ordböcker över små språk i Norden". Som förberedelse till denna temadel genomfördes med stöd av Nordisk språksekretariat ett symposium på Gentofte hotell nära Köpenhamn i

månadsskiftet november-december 1996. Deltagare var lexicografer från Färöarna, Grönland, Danmark och Sverige. De "små språk" i Norden som behandlades vid symposiet var i första hand färöiska och grönländska. Flera representanter för samiska var inviterade, men tyvärr hade ingen av dem tillfälle att delta i symposiet. Vi är emellertid glada att i tidskriftens temadel också kunna presentera ett bidrag om samisk lexicografi och ett bidrag om lexicografi över romani i Finland. Tidskriftens temadel ger därför en ganska heltäckande översikt över lexicografi över små språk i Norden. Om symposiet rapporterar Henning Bergenholtz i *Lexicographica* 1997.

Vi är medvetna om att beteckningen "små språk" inte är oproblematisk. Den orsakade också viss debatt vid symposiet. Vi vill här understryka att vi betraktar beteckningen enbart som en ellips som av praktiska skäl används som ersättning för den korrekta beteckningen "språk som talas av relativt få människor". Ett obestridligt faktum är emellertid att det i små språksamfund i praktiken kan vara svårt att få fram resurser för utarbetande av språkhandböcker, ordböcker, språkteknologiska hjälpmedel etc. – hjälpmedel som principiellt är lika nödvändiga i små språksamfund som i stora. Mycket av diskussionen vid symposiet kretsade kring vikten av att använda begränsade resurser på bästa sätt, och problemet återkommer i flera av tidskriftsbidragen. En typ av ordbok som diskuterades i detta sammanhang var den polyfunktionella ordboken. Det kan t.ex. handla om en monolingval ordbok med en bilingval dimension. En annan möjlighet till resurshushållning är återanvändning av existerande ordböcker. Ett resultat av sådan återanvändning är den engelsk-färöiska ordbok som bygger på material från en engelsk-dansk ordbok och som presenterades vid symposiet. Självfallet kan det invändas, att en sådan ordbok inte kan bli helt optimal. Vi vill ändå framhålla, att i valet mellan en icke helt optimal ordbok och ingen ordbok alls – ett val som ofta är högst reellt i ett litet språksamfund – är det första alternativet att föredra.

Ett speciellt problem som främst, men inte enbart, aktualiseras i samband med utarbetandet av monolingvala ordböcker, har att göra med motsatsparet deskriptiv/normativ. I större språksamfund finns det i allmänhet tillräckliga resurser för att utarbeta flera monolingvala ordböcker, i små språksamfund är det ofta knappast möjligt att framställa mer än en. Skall denna ordbok då vara (mer) deskriptiv eller (mer) normativ? Vi nöjer oss här med att peka på problemet och understryka vikten av att man hittar en kompromiss, också om denna inte helt kan tillfredsställa någondera sidan.

Slutligen vill vi lyfta fram en huvudpoäng i Henrik Holmboes bidrag: påvisandet av att utvecklingen av språkteknologiska verktyg på och för de små språken är av avgörande betydelse för språkens ut-

veckling och på sikt kanske deras överlevnad. Inte minst ger språkteknologin helt nya möjligheter för lexikografin. Exempelvis kan cd-romtekniken möjligen erbjuda en lösning i vissa av de fall, där det vore önskvärt med två monolingvala ordböcker men dessa inte kan förverkligas i konventionell (tryckt) form.

Vi vill till sist påminna om de planerade symposierna för de kommande fem åren och motsvarande temadelar i tidskriften:

- 1998: Facklexikografi
- 1999: Invandrarordböcker
- 2000: Nordiska lexikografiska traditioner
- 2001: Ordböcker mellan de nordiska språken
- 2002: Språknormering i nordiska ordböcker

Dessa symposier kännetecknas, som tidigare framhållits, av att deltagarantalet är mycket begränsat. Urvalet av deltagare har hittills skett efter diskussion inom redaktionskommittén. Vi är medvetna om att detta inte är ett helt idealiskt urvalsförfarande och att det finns en risk för att framstående experter inom ett visst område kan förbises. Vi vill därför uppmana även lexikografer utanför redaktionskommittén att lämna förslag på deltagare i de kommande symposierna.

Slutligen vill vi tacka Nordiska språkrådet, i synnerhet Rikke Hauge och Birgitta Lindgren, för finansiellt stöd och praktisk hjälp i samband med publiceringen och distributionen av LexicoNordica 4.

Litteratur

- Bergenholtz, Henning 1997: Wörterbücher für kleine Sprachen in den Nordischen Ländern. Bericht über ein Symposium in Kopenhagen am 30.11 und 1.12 1996. I: *Lexicographica* 13, 211–216.
- Carr, Michael 1997: Internet Dictionaries and Lexicography. I: *International Journal of Lexicography* 10:3, 208–230.